

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

N:o 3.

TH. M. FRIES,

Mars

1858.

INNEHÅLL: ORIG.-AFH.: N. J. ANDERSSON: Om tvenne pilarter. — A. L. GRÖNVALL: Bidrag till kännedomen af Sydöstra Skånes vegetation. — NYA SKAND. VÄXTER: *Polemonium coeruleum* * *grandiflorum* Led. — *Potentilla gelida* C. A. Mey. — STRÖDDA UNDER: Växters förhållande under solförmörkelsen den 15 Mars. — *Valisneria spiralis*.

Original-Afhandlingar.

I. Om tvenne Pilarter.

Af N. J. ANDERSSON.

Uti en uppsats, som kommer att införas i Mars-häftet af Öfversigt af K. Vetenskaps-Akademiens Förhandlingar för innevarande år, har jag medelat en öfversigt af de från Nord-Amerika hittills kända *Salices*. Under studium af dessa mångformiga arter i flera botaniska trädgårdar, och vid genomgåendet af de stora samlingar, som finnas i många af Europas botaniska Museer, men företrädesvis dem, som egas af Sir W. Hooker, der man finner icke allenast meddelanden från alla Nord-Amerikas författare, utan ock typerna för de i hans Flora Boreali-Americana beskrifne arter, har jag kommit till den öfvertygelse, att om än Nord-Amerika, liksom andra nordliga länder, af detta slägte eger flera egendomliga arter (såsom *S. longifolia* et aff., *S. Coulteri*, *Wrightii*, *Drummondiana*, *Barclayi*, *lasiolepis*, *speciosa*, *candida*, *humilis*, *tristis* m. fl.), så måste dock ett ej obetydligt antal andra species, hvilka de amerikanska auctorerna framställt under egna namn, anses antingen för fullkomligt identiska med de hos oss äfven förekommande (såsom *S. pedicellaris* med *S. myrtilloides*, *S. Barrattiana* och *Richard-*

soni med *S. lanata*, *S. vestita* (och *desertorum*?) med *S. glauca* etc.) eller ock så alldeles med dem analoga, att vi blott vänta på upptäckten af ännu felande former för att finna identiteten bestyrkt (såsom *S. lucida* och *pentanda*, *S. eriocephala* och *S. daphnoides*, *S. discolor* och *S. phyllicifolia*, *S. cordata* och *S. hastata* m. fl.). I sjelfva verket hyser jag den öfvertygelsen, att alla skandinaviska Pilarter eller åtminstone alla de typer, hvaraf de utgöra ensidiga uttryck, finnas i Nord-Amerika, med undantag kanske af *S. nigricans*, som ock tyckes i mångfald af former fått ersatt hvad som brister densamma i utbredning.

Plats är här icke att reproducera dessa framställningar — hvilka dessutom kanske ej skulle stort intressera många af Notisernas läsare — eller utveckla ett svar på den frågan, huruvida våra arter härstamma från dessa, hvilka i Norra Amerika nu vegetera i sådan yppighet, att flertalet Pilar der synes vara luxurierande former af våra. Jag har här endast velat rigta de svenska botanisternas uppmärksamhet på ett par prof af denna öfverensstämmelse, på tvenne arter, som böra framstå i ett annat ljus för oss, när vi så uppdaga vidden af deras slägtförbindelser och bredden af deras hemland, och hvilka ock derföre måste af oss på annat sätt bade uppfattas och benämnas. Ty det namn är onekligen bäst, som klarast återger uppfattningen.

Den första är vår *Salix depressa*. Hvar och en känner, att denna art eger en ganska stor utbredning äfven inom vårt fädernesland, nemligen ända från nordligaste Lappland till Skåne, samt att den på så många lokaliteter betydligt vexlar i form, storlek och karakterer, hvilka alla vexlingar först af Fries (Nov. Mant. I.) återfördes till en hufvudform, hvilken sedan af botanisterna allmänt blifvit erkänd som sådan. För de kallaste delarne synes den ludna formen, Wahlenbergs *S. livida* β *cinerascens*, mest egendomlig; för de varmaste provinserna åter den, som Fries i Mantissa I. omnämmt sasom var. γ *bicolor*; då deremot den verkliga *S. livida* Wnbg. mera intager de medlersta trakterna och Norrlands skogsmarker. Då man nu vet, att Pilarne i allmänhet (d. v. s. med undantag af grupperna *Polyandrae*, *Fragiles*, *Helices* och *Viminales*) äro af arktiskt eller subarktiskt ursprung, och då man ser denna art resligast och mest utbil-

dad i norden, men mest hopkrympt och småformig i sydligare delen af vårt land, så följer, att det för densamma karakteristiska bör upphemtas från dess nordliga former.

Genomgå vi de första underrättelser, vi ega om denna art, inhemta vi följande. I Flora Suecica ed. 2 upptager Linné under n. 899 *Salix depressa*, om hvilken han säger: »fruticem ex alpibus Lulensibus in hortum introduxi (?), qui . . . in arbusculam non excrescit sed ad terram depressus» etc. och hänvisar till Flora Lapp. n. 361. Men der finna vi pilen beskrifven såsom »arbor parva» och bladet på tab. VII fig. n. är nästan så stort som hos en *S. Caprea**). Wahlenberg, som troligen anser denna n. 361 i Linnés Flora Lapp. beteckna en af de arter, om hvilka han p. 273 yttrar: »eas respectu loci valde incertas esse crediderim», tror sin *S. livida* vara Linnés n. 356 fl. lapp., hvilken i fl. suec. af Linné föres under *S. arbuscula* (n. 886). — Så visar det sig, att Wahlenberg var i villrådighet om Linnés rätta *S. depressa*. Huru föga betecknande detta namn ock är, till och med för den i Sverge befintliga arten, se vi först och främst af formen *cinerascens*, om hvilken Wahlenberg säger, att den vid de subalpina flodstränderna når en famns höjd och får utseendet af *S. cinerea*. Äfven den *livida* formen har jag aldrig funnit nedtryckt, utan snarare såsom en rätt yfvig liten buske, ej sällan med en kort men tydlig stam, om hvilken Linné med skäl kunde säga: refert arborem, quamvis non pedalis. I regio alpina har jag ingenstädes i Lappland funnit den uppstiga utan alltid upphöra med barrskogen. — Prof. Fries yttrar den åsigten, att Linnés n. 361 fl. lapp. syftar på den form af *S. depressa* β . *cinerascens* Wnbg, hvarom Wahlenberg l. c. säger: »in ipsis alpibus adscendit.» Huru förhållandet är i Torneå Lappmark vet jag ej (Læstadius upplyser härom intet!); att den ej är en alpbo i Luleå Lappmark, tror jag mig kunna

*) I Fl. Suec. ed. I. och Sp. pl. ed. I. (ehuru n. 365 är tryckfel) uppförer ock Linné detsamma såsom β . till *S. Caprea*; men i Sp. pl. ed 2 föres det såsom varietet till *S. lanata*! I Linnés herbarium innehåller det 50:de bladet af gen. *Salix* blott några löf, utan den ringaste anteckning af Linné sjelf, men af Smith förda till *S. depressa* L. fl. suec. De äro mycket lika former af *S. Caprea*, motsvara Linnés figur och förklara, hvarföre han sedan förde denna art till *S. Caprea* eller *S. lanata*.

försäkra. Finnes den verkligen »in alpihus», är det klart, att den blir *depressa* och att den då bör anses såsom artens hufvudform.

Samma art förekommer ock, såsom man kan se af Ledebours och Kochs arbeten, äfven utom Sverige. I Ryssland sprider den sig öfver hela Sibirien till Daurien, och Trautvetter uppgifver i *Florula Ochotensis* p. 79, att forma *cinerascens* växer vid Udskoi vid Ochotska hafvets strand. Från Sibirien har jag sett talrika exemplar; en del af dem likna på det fullkomligaste den lappska *cinerascens*; de glatta formerna (hvilka synas allmänna) äro, likasom de från Preussen, större än vår *livida* och *bicolor*, hafva hårdare blad och längre, rikare hängen, men i artkaraktären kan ej den minsta skiljaktighet upptäckas. — Koch upptager *S. depressa* blott för Schlesien och trakten kring Königsberg, hvarifrån Willdenow beskref sin *S. Starkeana*. Ingendera af alla dessa former är nedtryckt; tvertom synas de flesta till och med resligare än var form.

Äfven i Nord-Amerika förekommer denna art, här dock kallad *S. rostrata* Rich. Den utbreder sig öfver hela nordliga delen af detta vidsträckta land ända från Stilla Hafvet till Atlantiska oceanen, och man kan deraf fatta, huru det kommer sig, att Hooker och Asa Gray hafva så rätt, då de säga, att denna art är »subject to much variation.» Den beskrifves än som en låg buske af 4, än som ett träd af 15 fots höjd; dess blad variera ännu mera, än hos oss, från smal form såsom hos *S. livida*, till bred såsom hos *S. Caprea*, ehuru alltid mera utdragen; hängena äro ock för det mesta längre och mera glesblommiga, men det för densamma karakteristiska i de synnerligt långskaftade, sneda och tunnt silkesludna kapslarne med de sessila märkena tillkommer den alltid, och bland den stora mängd exemplar och former, jag äfven från dessa trakter mångenstädes sett, har ännu aldrig det ringaste tvifvel kunnat hos mig uppstå, att de ju tillhöra den art, hvilken vi benämna *S. depressa*. Från de hos oss förekommande former, genom de uti Preussen och hela Ryssland växande till de Nordamerikanska äro öfvergångarne så alldeles omärkliga, att vid en öfverblick af dem man just uppfattar denna art som en enda fullt samman-

hängande series af bildningar, genom sina väsentligaste karakterer hörande tillsammans.

Då det emedlertid synes mig olämpligt att med namnet *S. depressa* benämna en Pil, som aldrig i verkligheten är riktigt nedtryckt, om den ock stundom blir låg, som tvertom ibland uppnår 5 famnars höjd, och hvilken fått ett namn, som ursprungligen endast måste hafva betecknat en viss form, samt då alla de i olika länder gifna namnen (*S. depressa*, *livida*, *bicolor*, *Starkeana*, *foliolosa* och *rostrata*) beteckna alldeles samma art, har jag velat föreslå att kalla densamma *Salix vagans*, dels med afseende på dess stora utbredning öfver de nordliga regionerna i trenne verldsdelar, dels för dess något svaga karakterer till det yttre. Till dessa skäl kommer ytterligare det, att *S. depressa* Hoffm. är ett i Tyskland och England etc. ej sällan användt namn för *S. repens*. Hithörande former skulle jag vilja uppställa på följande sätt:

Salix vagans:

1. *Cinerascens*: foliis velutinis.

a. *Linnæana* (Cfr. Fries Nov. Mant. I. p. 59): frutex, foliis plerumque obovatis, supra sæpius demum glabratis. Linn. fl. lapp. n. 361 (sec. Fries). *S. livida* β *cinerascens* Wnbg. fl. lapp. n. 273. *S. depressa* a) *cinerascens* Fr. l. c. p. 57. *S. depressa velutina* Koch. *S. sphacelata* Sm. (Nomen ambiguum!)

— *depressa*: »foliis crassioribus, utrinque tomentosis. *S. depressa* L. fl. sv. *S. livida* β , in alpinis.» Fr. l. c.

— *elata*, orgyalis Whbg. l. c.

Hab. in alpinis (forma depressa), e quibus juxta flumina in regiones silvaticas Lapponiæ (forma elata) descendit.

b. *occidentalis*: arbor 4—15-pedalis, foliis plerumque lanceolatis, demum rigidis, sinuato-crenatis (iis *S. Capræ* non dissimilibus). — *S. rostrata* Rich. App. p. 37. Asa Gray Manual 2. p. 416 n. 12. Hook. fl. boreali-amic. p. 147 n. 9.

Hab. per omnem Americam septentrionalem et in Sibiricæ partibus orientalibus.

2. *Glabrescens*: foliis brevibus, plerumque utrinque glaberrimis lucidis.

a. *intermedia*: frutex parvus subhumilis, foliis sæpius late obovatis subcoriaceis, amentis masculis tenuibus, staminibus flavis, pedicello capsulorum nectarium 6ies superante.

— *livida*: foliis subtus livido-glaucis. *S. livida* a. Wnbg. lapp. n. 488. t. 16. f. 6. *S. depressa* β . *livida* Fr. Koch.

* *eriocarpa*: capsulis sericeis.

** *lejocarpa*: capsulis glaberrimis.

— *bicolor*: foliis subtus glaucis haud lividis. (*S. bicolor* (Ehrh.) Fr. nov. ed. 2. p. 284). *S. depressa* γ . *bicolor* Fr. Mant. I. l. c. Koch.

Hab. in Sueciæ provinciis mediis (*livida*) et meridionalibus (*bicolor*).

b. *orientalis*: frutex procerior, foliis majoribus utrinque glaberrimis, oblongo-lanceolatis, margine sinuatis, amentis masc. crassioribus, staminibus fulvis, capsularum pedicello nectarium non raro 9ies superante. — *S. Starkeana* Willd.

Hab. in Silesia et prope Koenigsberg; per Rossiam mediam et septentrionalem, Sibiriam etc. haud infrequens. E Petropoli formam maxime vegetam habeo.

Den andra arten är den s. k. *S. pyrenaica* Gouan., om hvilken jag efter föregaende vidlöftiga framställning kan fatta mig kortare. Blytt upptäckte för många år sedan på Dovre en liten pilart, hvilken Fries i Nov. Mant. I. p. 74 uppförde såsom *S. pyrenaica* *norvegica. Densamma har sedan dess återfunnits flerstädes på våra lappska fjäll, och ehuru den i åtskilligt afviker från den verkliga sydeuropeiska *S. pyrenaica*, äro öfverensstämmelserna dock så stora, att något tvifvel om identiteten ej gerna kan uppstå. I Salices Lapp. p. 81 benämnde jag denna art *S. ovata* Ser., dels derföre att Seringes egna exemplar i hans exsiccater och figur i Monographien närmast tycktes öfverensstämma med vår form, dels emedan namnet *S. pyrenaica* ej syntes mig passande för en art från Skandinaviens fjäll. Det är emedlertid troligt, att Seringes *S. ovata* mera afser den form af *S. arbuscula*, som Willdenow kallade *S. Waldsteiniana*, och att man ej

ännu i Schweiz påträffat den verkliga *S. pyrenaica* G. — Från det arktiska Amerika har jag emedlertid i Hookers herbarium sett ett tillräckligt stort antal exemplar af en krypande pilform, hvilken uppenbarligen hör till denna art och ej mera afviker från den pyreneiska än vår gör det. Den benämnes i Hook. herb. *S. cordifolia*, men inom samma omslag finnas ock exemplar af en annan art, härifrån med (oftast) verkligen hjertlika blad väsendtligen skild; och då nu dessa blifvit sammanfattade under samma namn af *S. cordifolia* Psh. och beskrifning i Hookers Flora Boreali-Americana (hvarvid Hooker dock yttrar, att den der beskrifna växten föga förtjenar benämnas *S. cordifolia*, emedan bladen oftare äro spetsiga än innupna vid basen), har jag för den sednare begagnat benämningen *S. subcordata*, och fört den förra till den art, hvaraf representanter således finnas bade på Pyreneerna, Skandinaviens alper och Rocky Mountains. För denna art ville jag nu föreslå namnet

S. alpicola, och såsom hithörande former uppföra

a) *S. pyrenaica* Gouan. — Pyreneerna.

b) *S. norvegica* (Fr.) — Skandinavien.

c) *S. americana*. — Amerika.

Få släkten erbjuda i rikligare mått gynnsamma tillfällen att skapa dessa s. k. nya arter, som vissa författare synas så mycket älska. Men för hvar och en, som verkligen studerat detsamma ej i herbarier utan i skog och mark, och ej på en fläck allenast utan på skilda lokaler, skall det snart blifva klart, att formerna och arterna så öfvergå i hvarandra, att man ofta tycker sig frestad att erkänna blott få hufvudtyper. Det är ock — enligt min fasta öfvertygelse — hvad som i en framtid möjligen kommer att ske, när vi lära känna sammanbindningslänkar, hvilka vi nu blott ana. Emedlertid få vi ej draga i betänkande, att redan nu börja med reduktionen, när omiskännbara anledningar dertill förefinnas och när det allmänna bästa synes fordra den. Uppställandet af nya arter väcker vanligtvis föga motstånd, då deremot borttagandet af gamla bestämningar ej alltid mottages med bifall. För min del tror jag dock att »skilja hafver sin tid», och att i somliga fall vår erfarenhet redan blifvit sådan, att det är en verklig vinst för vetenskapen att såsom helt uppfatta, hvad naturen, men ej alltid botani-

sterna, förenat. Den speciella eller systematiska botaniken afser ju att så framställa de former, hvilka betäcka jordens yta, att de på en gång återge likheterna eller olikheterna i denna jords alstringskraft och visa huru de många formerna till sin natur, d. ä. ursprung och utveckling, förhålla sig till hvarandra. Och nog får man en sannare insigt uti ländernas vegetationsförhållanden, om man uppvisar affiniteten eller analogierna hos deras växtformer, än uppräknar dem utan allt sammanhang; nog blir naturens väsende för oss klarare uppenbaradt, om vi ej barnsligt sönderplocka och såsom disjecta membra kringströ, hvad skaparen latit härflyta ur en och samma källa.

2. Bidrag till kännedomen af Sydöstra Skånes vegetation

af A. L. GRÖNVALL.

Skandinavien är af alla Europas länder kanske det i botaniskt hänseende bäst undersökta, och ännu alltjemt arbeta dess Botanister med oförtrutna bemödanden för det gemensamma målet: allt närmare och närmare kännedom om den Skandinaviska Nordens växtalster och deras utbredning. Specialfloror eller växtförteckningar antingen öfver hela provinser eller smärre områden uppstå ständigt och bidraga till detta måls uppnående. Skåne, utan tvifvel Sveriges i vegetativt hänseende rikaste provins, och som har en sådan rikedom på skatter af Floras rike att erbjuda växtälskaren, tyckes dock de sednare åren i detta afseende hafva blifvit mera försummadt. Visserligen ega vi flera förtjenstfulla floror så väl öfver provinsen i dess helhet som öfver mindre gebieter deraf, men *något* återstår ändock alltid att tillägga. Jag har derföre också vågat anhålla om plats i Bot. Not. för nedanstaende sma anteckningar, enkla och anspråkslösa som de äro. De angå hufvudsakligen en i botaniskt afseende ganska intressant trakt af Skåne: Söfvestads socken, inom hvilken jag blifvit född och fostrad, och med hvars vegetation jag således varit i tillfälle att göra mig närmare bekant. — Om det för nämnde socken i floristiskt hänseende anmärkningsvärda sakna vi dock ej förut all kännedom. Mag. Gosselman har neml. uti en akademisk afhandling (*Stirpes rariores territorii Ystadiensis*. Lund 1851) upptagit flera

inom socknen förekommande sällsyntare växter och för dessa anført växeställena. Härtill är det nu min afsigt att göra ett och annat tillägg, framställande några drag af ifrågavarande sockens vegetation, samt på ett par ställen bifogande anmärkningar öfver några egendomliga eller dubiösa växtformer, som mött mig. Och slutligen vill jag anföra några växtlokaler, som jag upptecknat under några smärre exkursioner, anställda utom den trakt, som närmast utgör föremålet för denna lilla uppsats.

Söfvestads socken, belägen inom Herrestads härad i Södra Skåne, hör, med afseende på de ganska naturliga växtregioner, i hvilka man indelat Skanska provinsen, till den s. k. *Regio frondoso-sylvestris* (se Düben, Consp. Veg. Sc.). Också utmärker sig socknen genom sin utomordentliga rikedom synnerligen på bokskog, hvilket förhållande således hufvudsakligen måste bestämma vegetationens karakter. Nordost om Söfvestad sträcker sig den s. k. Söfvestads Plantering, hvarest förtjena anmärkas: *Lathræa squamaria* (af Gosselman endast uppgifven för Krageholm), *Gagea spathacea* och *Orchis mascula*, som i största ymnighet pralar på gräsplanerna, samt i skogskärr *Aspidium cristatum* och *Thelypteris*. På stenarne af en skogen omgifvande gärdsgård har man att söka *Asplenium Trichomanes*, och *Trichophorum alpinum* bekläder i mängd ett i närheten liggende kärr.

Vid det inom socknen belägna gamla herresätet Krageholm utbreda sig dock de största bokskogarne. I den s. k. Djurhagen frodas yppigt: *Thalictrum aquilegifolium* (derstädes ej anmärkt af Gosselman), *Epipactis latifolia*, *Nottia Nidus avis* och *Geranium phœum*. På Bokhultsbäckens branta, med lummiga bokträn bevuxna hållar, märkes *Gagea minima*. Nedanför dessa hållar öppnas den mest leende tafra af den skogbekransade Krageholmssjön, på hvars täcka stränder jag alltid med förkärlek plägat botanisera. Sjelfva sjön har äfven något att uppvisa. Med välbehag hvila blickarne på den klara vattenytan, öfver hvilken *Nymphaea alba* och *Nuphar luteum* höja sina glänsande hufvuden, omgifna utaf grönskande täcken af *Potamogeton natans*, *lucens* och *curvifolius*, *Batrachium circinatum* och *heterophyllum* var. *truncatum* m. fl. — Östra stranden saknar de

öfriga strändernas lummiga skogbeklädnad och är blott här och der bevuxen med snår af *Crataegus Oxyacantha*, *Prunus spinosa* och *Rosa canina*, mellan hvilka hafva inträngt sig klängande massor af *Rubus fruticosus* och *nemorosus*, samt *Campanula latifolia*, *Hypericum hirsutum* och *Lathyrus sylvestris* nedslagit sig. På mossaktiga ställen närmast sjöbrädden hafva *Epipactis palustris*, *Eriophorum latifolium*, *Herminium monorchis* och *Carex paniculata forma simplicior* med hopdragen vippa (den typiska formen med utbredd vippa har jag ej påträffat inom socknen) funnit en för sig passande lokal. Vidare anmärkas: *Scirpus compressus*, *Helosciadium inundatum* och i sjelfva sjösanden *Ranunculus reptans*. Den största raritet, stranden har att uppvisa, är dock den på sumpiga ängar derstädes temligen ymnigt förekommande *Inula Britannica*. Besynnerligt nog uppgifves den både af Gosselman och Lilja i hans Skånska Flora för vestra sjöstranden, der jag endast påträffat ett eller två exemplar. Jag har för öfrigt af densamma bemärkt tvenne former, den ena: större, mera robust, mindre hårig, grenig och med längre strålblommor; den andra: mindre, tät hårig, nästan enkel, med kortare strålblommor. Växten torde emellertid vara väl värd att närmare undersökas i naturen.

Norra och vestra stränderna äro deremot bevuxna med herrliga bokskogar, i hvilkas skugga rikligen frodas: *Veronica montana*, *Campanula latifolia*, *Stellaria Holostea* och *nemorum*, *Hypericum tetrapterum*, *Convallaria multiflora*, *Carex remota*, *elongata* och *sylvatica*, *Milium effusum* och *Melica uniflora* m. fl. lundväxter. Största intresset i botaniskt hänseende erhåller dock sjön genom den i densamma belägna, genom sin storartade vegetation, sina resliga *Lunariet*, *Dentariet* m. fl. sällsynta växter utmärkta »Ön Lybeck.» Såsom derstädes ej förut anmärkta kunna nämnas *Hypericum hirsutum* och *Malachium aquaticum*. Den inom Söfvestads socken till en del liggande Ellestasjön har föga anmärkningsvärdt att uppvisa, med undantag af *Alisma Ranunculoides*, af hvilken jag på sjöns östra strand funnit några exemplar, och *Humulus Lupulus*, som på den norra bildar nära nog ogenomträngliga snår.

En egendomlighet i socknens vegetation visar sig deruti, att en mängd växter, hvilkas egentliga hem är att söka inom

Regio pineto-montana eller de nordligare delarne af Skåne, här ymnigt uppträda. Serskildt förtjenar i detta afseende att nämnas ett mellan Söfvestad och Krageholm beläget torfmosskärr. Det är till största delen bevuxet med buskar af *Alnus glutinosa* och *Vaccinium Oxycoccus*, bland hvilka *Gentiana Pneumonanthe*, *Erica Tetralix* och *Andromeda polifolia* sökt sig en bostad.

Carex-släktet är temligen rikligt representeradt. Anmärkningsvärdt är, att jag af den annars inom Sverige allmänna *Carex caespitosa* endast funnit några få exemplar vid Söfvestad. Likaledes saknas både *C. fulva* och *flava*, då deremot *C. Hornschuchiana* och *Oederi* allmänt förekomma. Af denna sistnämnde har jag funnit både en forma *pygmaea* och en forma *elatior*, och dessutom vid Krageholmssjön en form, som utmärker sig genom långt skaftadt hanax, långt och rakt spröt, upprättstående skärm — troligen *C. Oederi-oedocarpa* (Se Ands. Skand. Gram. p. 26). — *Carex paradoxa* förekommer temligen allmänt i kärren. Den i florrorna vanligen uppgifna karakteren af ytterst nerviga frögömmen tyckes ej vara fullt konstant. Atminstone hafva på de flesta exemplar jag insamlat nerverna varit mycket svaga, stundom nästan omärkliga. Dock skiljes den, som bekant, alltid lätt från sina närmaste samslägtingar, *C. paniculata* och *teretiuscula*, genom de i svarta trädor lätt upprispbara fjällen vid straets bas.

Vid Söfvestad i prestgårdens trädgård förekommer ymnigt *Veronica opaca*, blandad med *V. agrestis*, af hvilken här äfven förekommer den äkta *V. agrestis-calycida* (Fries Fl. Sc. p. 37). — På en backe nära prestgården växa temligen rikligt *Scabiosa Columbaria* och *Melampyrum arvense*, samt i en åker *Hypochaeris glabra*. — En verklig prydnad för socknens flora är den rara *Potentilla norvegica*, hvilken smyckar ett torfmosskärr*) nära Söfvestad.

Ett slägte, hvaraf trakten är temligen rikt på former, är *Poa*. Dess arter uppträda under de mest vexlande gestalter, och jag har träffat former, om hvilka jag sannerligen stannat i villrådighet, hvart de böra föras. Hvad jag i afseende

*) Märkvärdigt är, att i Skåne och på Seland denna art tyckes uteslutande förekomma på dylik lokal. Red:s Anm.

på *P. serotina* och *P. nemoralis* observerat, vill jag här anföra:

Poa serotina Ehrh.

- A) Småax 5-blommiga, vippa utbredd.
- B) Småax 3-blommiga, vippa hopdragen, klaselik, skärmfjäll ytterst spetsiga.

Den sednare formen näppeligen skild från *P. nemoralis* utom genom det utdragna bladsnrpet.

Poa nemoralis L.

Dess former tyckas mycket bero af lokalen, i det neml. växten i djup skugga blir mera mörkgrön, med ytterst hopdragen vippa, men på öppna, för solen mera utsatta ställen i lundarne uppträder mera ljusgrön, med utbredd vippa.

- A) Strå slakt, blad långa och slaka; vippa hopdragen, i toppen lutande; småax violetta 1—2-blommiga; skärmfjäll af halva småaxets längd.
- B) Småax 1-blommiga, gulgrönt glänsande; skärmfjäll mycket spetsiga, af omkring småaxets längd.
- C) Strå mycket spädt; blad korta, något hoprullade; småax 3-blommiga; blomfjäll i spetsen och i kanten violetta.
- D) Mycket mörkgrön; strån tätt hoptufvade; blad breda, platta; vippa ytterst hopdragen, klaselik; grenar 1—2 tillhoppa; småax 1-blommiga, skärmfjäll af småaxets längd eller längre.

Dessa fyra nu anförda former tillhöra *P. nemoralis-vulgaris* (se Koch, Synops. p. 804).

Jag har ännu för litet undersökt socknens moss-flora, för att nu nöjaktigt kunna redogöra för densamma; och vill blott nämna, att jag på gamla pilstammar vid Söfvestad funnit *Orthotrichum diaphanum*.

Till antalet af på Benestads kalkbackar förekommande rariteter kan läggas den lilla vackra *Saxifraga tridactylites*, som i stor ymighet frodas derstädes. — Vid Röddinge växa i dalslutningen: *Schoenus ferrugineus*, *Leontodon hostile* var. *glabrata* och *Struthiopteris germanica*. — Vid Köpingsåns s. k. gamla fåra anmärkas *Lathyrus palustris* och *Carex teretiuscula* jemte en form deraf med kortare ax af tätt hopgyttrade småax (var. *crassior* Hn. Sk. Fl.). — På sandiga ställen nära hafstranden växa *Festuca duriuscula* och *rubra* i åtskilliga formnyanser, deribland utmärktast en med

långa blågröna blad, tät, äggrund vippa och håriga småax (*F. rubra-arenaria* Fries).

Den för den s. k. Gisbergs backe mellan Glemminge och Ingelstorp uppgifna *Falcaria Rivini* har till följe af markens upprödning måst flytta derifrån, och liksom sökt sig en fristad, undan landtmannens på den ursprungliga vegetationen ofta så menligt inverkan odlingsförsök, vid en ett stycke nedanom backen belägen pilvall, der den fritt och obehindradt kan utveckla sig till de stora massor, i hvilka den också derstädes förekommer.

Vid Ingelstorp märkes *Epilobium hirsutum*, som i en grop nära prestgården höjer sina rosenröda blommor.

På Käsebergas mot haf et nästan tvärbrant sluttande sandbackar förekommer, liten och lågväxt, *Lycium barbarum*. Den synes med lika, om icke större rätt än åtskilliga andra växter kunna göra anspråk på en plats i vår Flora. — På en åker nära byn växa *Hypochæris glabra* och *Arno-seris pusilla* samt i ett kärr *Alisma Ranunculoides* ymnigt.

Nya Skandinaviska Växter.

Enligt förr lemnadt löfte meddela vi här en kort beskrifning på den för vår flora nya

Polemonium coeruleum *grandiflorum Led.

Stjelkens öfre del och blomfodret tätt hvitulligt; blomkronan klocklik med något hopdragen pip och spetsiga kronflikar; ständarne af ungefär halfva kronans längd med klotrunda knappar; stiftet kortare än kronan.

Syn. *Polemonium coeruleum* *grandiflorum Led. Fl. Ross. III. p. 84.

P. lanatum Pæll. It. p. 33.

P. coeruleum var. *Gmelini* Cham. in Linn. VI. p. 551.

Förekommer på fuktiga ställen i busksnar i Öst-Finmarken; af Utg. observerad i största ymnighet i pilsnåren kring Vestere尔夫vens nedre lopp (Varanger), äfvensom, fastän mera sparsamt, vid Carlebotten och ofvan Seida på Seidafjället*).

*) Till denna form hörer äfven, att döma efter öfverblommade exemplar, den af Hrr *Fristedt* och *Björnström* i trakten af Torne träsk (nedanförs Kajsapakta) anmärkta *Pol. coeruleum*.

Denna genom sina stora, oftast mörkblåa (mera sällan hvita eller blåhvita) klocklika blommor utomordentligt prydliga växt afviker i så många hänseenden från vår vanliga *P. coeruleum*, att man lätt skulle kunna anse den såsom en egen art. Då emellertid i Sibirien enl. Chamisso och Ledebour en stor mängd varieteter finnas, hvilka förena de till utseende och karakterer mest olika former, torde det vara lämpligast att åtminstone tills vidare anse denna såsom en underart till *P. coeruleum*, i skönhet betydligt öfverträffande densamma.

Utom genom ofvan anförda kännetecken afviker den från hufvudformen genom vanligen spensligare växt, färre (8—4) par af mera åtskilda och bredare småblad, glesare, ofta fåblommig och klaselik blomställning, klocklikt blomfoder med mindre djupa inskärningar och något bredare flikar o. s. v., men framför allt genom sin stora, rent klocklika, mindre utbredda blomkrona.

Upprigtigt måste erkännas, att Ledebours beskrifning på hans **grandiflorum* ej till alla delar öfverensstämmer med den Norska växten; den viktigaste afvikelsen, är att han uppgifver kronflikarne rundade i st. f. spetsiga. I detta afseende öfverensstämmer den med den föga kända *P. acutiflorum* Willd. från arktiska Amerika, men uppgiften att ståndarne äro ungefär af kronans längd, gör det omöjligt att hit hänföra vår form. Då dessutom, att döma efter ett mindre godt ex. i Prof. Fries herbarium, »*P. coeruleum* var. *Gmelini*» Cham., hvilken Ledebour anför såsom synonym till sin *grandiflorum*, är just ifrågavarande form med spetsiga kronflikar, torde Ledebours mycket expressiva namn böra behållas.

Då tal nu blifvit om *P. acutiflorum*, må anmärkas, att den förnämsta karakteren (»*petalis margine subciliatis*») hvarigenom den skall skiljas från alla sina samslägtingar, inträffar ej blott på Finmarksväxten utan stundom äfven på ex. af hufvudformen från Helsingland, Ångermanland och Herjedalen, hvarföre denna karakter torde vara af ringa eller intet värde.

Herr Professor E. Fries har meddelat följande:

Redan för flera år tillbaka upptäcktes af Herr Moe på fjällarne i S. Norge en *Potentilla*, hvaraf talrika exemplar meddelades mig, och sedermera erhöles frön af densamma från Christiania trädgård under namn af *Potentilla crocea ternata*. Af dessa frön uppdragna plantor blommade sistledne sommar i härvarande Botaniska trädgård, och de bestämdt trefingrade bladen visade genast, att den var en från *P. crocea* och hela *P. verna*-gruppen skild art, tillhörande jemte *P. nivea* gruppen *P. Frigidæ* Lehm. Då jag nu i vinter företog den till närmare granskning, befanns den vara en egen, för Europeiska Floran ny art, hittills funnen på Altai och Caucasus, och dylika fynd synas mig vida intressantare än nya, vanligen omtvistade, arter. De vilda Norska exemplaren öfverensstämma på det nogaste med i mitt herbarium förvarade, af Petersburgs Museum meddelade original-exemplar af *P. gelida* C. A. Mey. var β . *pilosior* Lehm.; de odlade åter tillhöra Lehmanns α . *glabrior*. Vi meddela här nedan artens diagnos, jemte några anmärkningar om dess förhållande till närbeslägtade arter, af hvilka likväl ingen hos oss är inhemsk, utom *P. nivea*, och från denna skiljer den sig genast genom rundade, på båda sidor glatta, höggröna blad samt breda, trubbiga foderflikar.

Potentilla gelida C. A. Mey.

Stjelken uppstigande, jemte bladskäften korthårig; bladen trefingrade, nästan glatta, rotbladen långt skaftade, småbladen nästan runda, inskuret sågade, på yttre kanten öfverallt, men på inre mot basen snedt afsmalnande och helbreddade, medlersta småbladet kortskaftadt, stiplerna nästan äggrunda, trubbiga; yttre och inre foderflikarne lika långa, de förra elliptiska, trubbiga, de inre aflånga, något spetsiga; kronbladen omvänt hjertlika (bredt urnupna), föga längre än det glatta fodret.

Syn. *P. grandiflora* M. Bieb. *Fl. Tauro-Cauc. I. p. 409.* Ledeb. *Fl. Alt II. p. 259.* non Linn.

P. gelida C. A. Mey. *Ind. Cauc. p. 167.* Ledeb. *Fl. Ross. II. p. 59.* Lehm. *Mon. Potent. p. 154.*

P. crocea var. *ternata* Hort. Christ.

Förekommer på Södra Norges fjällar t. ex. Lomsfjäl-
len: Moe.

Med *P. chrysocraspedia* Lehm. har den så mycken likhet, att jag vid första ögonkastet å originalexemplaren af denna, ansåg dem identiska, men vid närmare påseende skiljes *P. chrysocraspedia* lätt genom ett guldgult silkesludd vid bladens kanter. Närmast beslägtad är den onekligen med *P. grandiflora* L., ty ehuru dennas vanliga lägre form (från *Schleicher*, *Reichenbach* i Fl. Germ. exs., *Lagger*, *Facchini*) afviker genom sina större blommor, eger jag äfven andra mera långsträckta exemplar af densamma (t. ex. från Lautaret af *Grenier*, från Semproni af *Notaris*), som från den odlade *P. gelida* skiljas nästan endast genom de smälare, spetsade foderflikarne. Vore derföre icke arten redan allmänt erkänd och den geografiska utbredningen så bestämd, hade jag sannolikt upptagit den endast såsom underart af *P. grandiflora*, då jag af flerfaldiga analogier känner, huru sydliga växtformer förkrympas i Norden.

Strödda Underrättelser.

Solförmörkelsen den 15 sisl. Mars åstadkom här vid Upsala en så ringa förminskning af ljuset, att något betydligt inflytande af densamma på växt-verlden ej kunde märkas. Endast några få af de allra känsligaste växterna, *Mimosa sensitiva* och *prostrata* samt *Acacia dealbata*, visade vid förmörkelsens maximum en tydlig början till bladens hopfallande. Huru obetydlig denna iakttagelse än är, saknar den dock i ett hänseende ej intresse, i det att de observationer, som i detta afseende gjordes vid den totala förmörkelsen 1851, härigenom bestyrkas. Dr. *Ruprecht* har nemligen i Petersburger-Akademiens Bulleliner sökt underkänna alla vid detta tillfälle gjorda observationer på den grund, att förmörkelsen inträffade så sent på e. m., att växternas »sömn» äfven den förutan skulle hafva visat sig. Ehuruväl detta antagande synes föga sannolikt, kan det dock ej med bestämdhet förnekas, då inga observationer blifvit anställda med de iakttagna växterna föregående eller följande dagar. Emellertid vederlägges det nu helt och hållet af det här anförda faktum, alldenstund förmörkelsen var som störst ungefär kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m. och ofvannämnda växter hvarken föregående eller följande dagar ännu kl. 5 e. m. visade något tecken till en förändrad bladställning.

— Lektor *Forsell* i Skara har benäget meddelat, att han vid odling af *Valisneria spiralis* funnit bekräftelse på Herr Biskop *Agardhs* i Bot. Not. 1855, p. 106 införda observation öfver denna växts fortplantning.